

ЗАКОН УКРАЇНИ № 316-VIII ЩОДО ДОСТУПУ ДО АРХІВІВ РЕПРЕСИВНИХ ОРГАНІВ КОМУНІСТИЧНОГО ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ В КОНТЕКСТІ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЗАХІДНИХ ТРАДИЦІЙ

Yurynets Y. Law of Ukraine № 316-VIII of access to the archives of the repressive organs of the communist totalitarian regime in the context of democratic western traditions
The article analyzes several aspects of the Law of Ukraine of 09.04.2015 № 316-VIII «On access to the archives of the repressive organs of the communist totalitarian regime, 1917-1991» in the context of the relevant Recommendation No. R (2000) 13 of the Committee of Ministers to Member States on a European Policy on Access to Archives and the report of the International Council on Archives (ICA) for UNESCO's «Archives of security forces of the former repressive regimes».

1. According to the report of ICA, the public right to determine the persons responsible for crimes against human rights prevails over the right to privacy with respect to these persons. Law № 316-VIII expressly provides that archive information repressive bodies of such persons is an open access to such information cannot be limited to any grounds. At the same time a report ACI considers it necessary to take into account the right of persons who were not in the service of repressive bodies to prove (if necessary) these facts. Individuals should be able to make changes to this statement or in personal files. They should be included in the dossier, but clearly separated from documents stored repressive regime, and that should not change. It is proposed to make the appropriate amendments to the Law № 316-VIII.

2. According to the report ICA, personal dossiers of victims of repression should be closed from public access for a legally prescribed period, except in the special permit persons to which they relate, or their heirs. Individual rights of the victims of political repression take precedence over historical investigation. Such guarantees are contained in the Law № 316-VIII. However, such persons are also invited to provide the right to make additions to your file.

3. Revealed some inconsistencies of the law Recommendation No. R (2000) 13 on declassified that can provide special services the opportunity to continue to hide behind secrecy to limit access.

4. It is proposed to provide the documents of repressive bodies of the status of belonging to the National Archival Fund; It drew attention to the need to address the issue of the return of the archives of repressive bodies of personal documents; the need to issue a denial of access to documents only in writing, according to Recommendation No. R (2000) 13.

The author concludes that the law № 316-VIII is of great importance to clarify the historical truth and objective evaluation of the role of repressive bodies of Soviet power in the history of Ukraine, the Law in its main provisions of the relevant Western democratic traditions. At the same time, some important issues remain unresolved, that the law needs to be improved.

Key words: archives of repressive regimes repressive organs, agents of repression, offering repressive bodies, the International Council on Archives, the right people.

**Юринець
Юлія Леонідівна,**

кандидат юридичних
наук, доцент,
Національний
авіаційний універси-
тет, м. Київ

Важливим джерелом вивчення культурної та історичної спадщини є архіви. Як зазначається у Статуті Міжнародної ради архівів (далі – МРА) [1], гарантуючи право громадян на доступ до офіційної інформації та вивчення своєї історії, архіви створюють фундамент для демократії, прозорого та якісного державного управління.

Один із найяскравіших описів практики маніпулювання минулим з боку тоталітарних режимів надав Дж. Оруел: «Щодня і мало не щохвилини минуле підганялося під справжнє. Тому документами можна було підтвердити правильність будь-якого передбачення партії; жодної звістки, жодної думки, що суперечить потребам дня, не існувало в записках. Історію, як старий пергамент, вискрібали начисто і писали заново – стільки разів, скільки потрібно. І не було жодного засобу довести потім підробку» [2, с. 16-17]. Отже, для подолання тоталітарного минулого вкрай важливе об'єктивне знання про нього.

Низка публікацій [3; 4 та ін.] свідчать, що подолання тоталітарного минулого в більшості країн світу супроводжувалося рішучим розкриттям архівів репресивних органів. На протилежному «полюсі» – Росія, яка цього не здійснила. Так, російський опозиційний суспільний діяч О. Широпаєв вказує: «...розсекречення архівів КДБ було кришталевою мрією демократів-романтиків єльцинської епохи... Мрія ця, як і багато інших, залишилася нездійсненою. Єльцин вважав за краще не ворушити КДБ, і в результаті ми отримали диктатуру реакційної чекістської кліки, що перекреслила епоху 90-х» [5].

За показниками доступу до архівів репресивних органів Україна до останнього часу (прийняття ЗУ № 316-VIII) була ближче до Росії. За результатами експертного опитування (2011 р.), виявилось, що більшість опитаних, а саме 86,2 %, особисто стикалися з прикладами обмеження в доступі до інформації в архівах [6]. Співробітництво з архівами репресивних органів ґрунтувалося на їх «добрій волі» [7].

Питання доступу до архівів репресивних органів недостатньо розроблялися в українській науковій літературі. Ці питання піднімалися переважно публіцистами, правозахисниками та спеціалістами-прак-

тиками. Окремі питання наукового розроблення проблеми піднімалися у статтях авторки [7; 8], де зокрема на підставі узагальнення європейського досвіду формулювалися деякі підходи до розкриття архівів репресивних органів та обґрунтовувалася необхідність спеціального законодавчого врегулювання. На офіційному рівні необхідність забезпечення загального доступу до архівних документів, зокрема архівів репресивних органів СРСР, засвідчено в Коаліційній угоді 2014 р. (п. 2.3.13).

Отже, прийняття ЗУ № 316-VIII стало закономірним та очікуваним результатом розвитку українського суспільства після Революції Гідності й отримало високу оцінку об'єктивних спеціалістів. Так, згаданий О. Широпаєв вказує, що «це послужить торжеству історичної правди, подальшому оздоровленню українського суспільства, зміцненню української держави та незалежності» [5]. Однак мають місце спроби реваншу щодо прийняття цього Закону через Конституційний Суд України [9]. Тому є доцільним аналіз Закону з точки зору обґрунтування його ефективності для досягнення поставленої мети та з'ясування напрямків можливого вдосконалення.

1. Міжнародна правова база та міжнародний досвід. У преамбулі до ЗУ № 316-VIII зазначено, що Закон ураховує зокрема Рекомендацію Комітету міністрів Ради Європи державам-членам стосовно європейської політики доступу до архівів № R (2000) 13. Водночас Рекомендація має компактний вигляд. За таких умов практичні підходи до ім-

плементації її положень доцільно вивчати за узагальненням, здійсненим Департаментом культури та культурної спадщини Ради Європи [10]. Крім того спеціально щодо доступу до архівів колишніх репресивних режимів підготовлено звіт МРА для ЮНЕСКО [11], де ретельно узагальнений досвід, наявний у постдиктаторських країнах. Так, у Рекомендації № R (2000) 13 зазначається, що основним проблемним питанням у вирішенні проблеми доступу до архівів є задоволення конфліктуючих вимог прозорості і секретності, захисту права на приватність і необхідності доступу до історичної інформації. Водночас ключова концепція Рекомендації № R (2000) 13 – пріоритет доступу; обґрунтовуватися має саме обмеження доступу. Так, у цій Рекомендації передбачається таке: доступ до публічних архівів є правом (п. 5); законодавство має забезпечувати: а) чи відкриття державних архівів без особливих обмежень, б) чи загальний період закриття (п. 7); як винятки з цього загального правила, необхідні в демократичному суспільстві, можуть передбачатися законом ті, що гарантують захист: а) важливих суспільних інтересів, які вимагають захисту (таких як національна оборона, зовнішня політика і громадський порядок); б) приватних осіб від поширення інформації, що стосується їхнього особистого життя (п. 7.1); усі винятки із загального періоду закриття, пов'язані зі зменшенням чи продовженням цього періоду, мають юридичну основу... Будь-яке закриття понад звичний термін має здійснюватися у завчасно визначений

період, у кінці якого дані мають бути відкриті (п. 7.2); якщо архіви, щодо яких надходить запит, не є загальнодоступними з причин, передбачених п. 7.1; може бути надано спеціальний дозвіл для доступу до витягів документів чи з частковими вилученнями. Користувач має бути повідомлений про те, що може бути надано лише частковий доступ (п. 10); будь-яка відмова в доступі чи спеціальному дозволі на доступ має повідомлятися в письмовій формі, й особа, яка подавала запит, має можливість подати апеляцію проти негативного рішення, зокрема звернутися до суду (п. 11).

В узагальненнях сформульовано певні заходи, спрямовані на більш ефективну реалізацію принципу доступу до архівів усупереч відомчій зацікавленості [10]. Зокрема зазначається, що розсекречення документів з обмеженим доступом має відбуватися автоматично по закінченні періоду секретності. Якщо існують законні причини для відстрочки розсекречення таких матеріалів, орган, що відповідає за секретність (звичай орган, що створив документ), має розпочати процедуру повторного засекречування відповідних матеріалів на певний додатковий період. Максимальна тривалість строку секретності для різних видів конфіденційної інформації має бути обмежена законом. Строки секретності мають бути доведені до відома громадськості. Що стосується великої кількості секретних документів, успадкованих від минулого, досвід деяких нових демократій свідчить про корисність динамічного ефективного підходу (наприклад, надання всім органам, що створили до-

кументи, і їхнім правонаступникам строку, до якого вони мають право повторно засекретити будь-які зазначені ними матеріали на певний строк. Після закінчення цього строку всі не засекречені повторно документи автоматично перестають бути секретними) [10, с. 57].

Зі звіту [11] можна зробити висновок, що основною суперечністю між збереженням і вільним доступом до архівів репресивних режимів та його обмеженнями є суперечність між колективними інтересами суспільства та індивідуальними інтересами жертв репресій, з одного боку, та інтересами прошарків, груп і посадових осіб, які були панівними в режимах, що відходять в історію, та/або брали безпосередню участь у здійсненні репресій (агенти репресій). Разом із тим, автори звіту [11] зазначають, що якщо мова йде про агентів репресій, то публічне право визначати осіб, відповідальних за злочини проти прав людини, переважає право на приватність щодо цих осіб. Але, наприклад, законодавство Німеччини обмежує доступ до даних про агентів репресій, якщо вони мали менш ніж вісімнадцять років на момент, коли, як припускається, правопорушення мало місце.

2. Положення ЗУ № 316-VIII щодо пріоритету доступу стосовно агентів репресій у контексті міжнародних традицій. Коло осіб, які у звіті [11] позначені як «агенти репресій», у ЗУ № 316-VIII поділяється на штатних співробітників репресивних органів – військовослужбовців, працівників (робітники, службовці) репресивних органів, які перебували в офіційних трудових або службових відносинах

із зазначеними органами) та позаштатних співробітників репресивних органів (особи, які у 1917-1991 рр. перебували на обліку в підрозділах репресивних органів та які будь-яким чином співпрацювали з репресивними органами у 1917-1991 рр., зокрема надавали інформацію щодо інших осіб). Щодо цих осіб ЗУ № 316-VIII забороняє обмеження в наданні інформації в інтересах приватності цих осіб, що відповідає описаному вище досвіду [11].

Так, згідно з ч.ч. 1-3 ст. 4 ЗУ № 316-VIII Держава гарантує право кожного на доступ до архівної інформації репресивних органів з урахуванням особливостей, установлених цим Законом. Держава гарантує умови для належного зберігання, примноження та використання архівної інформації репресивних органів. Згідно з ч. 1 ст. 5 ЗУ № 316-VIII право на доступ до архівної інформації репресивних органів зокрема гарантується: ...4) заборонаю на віднесення архівної інформації репресивних органів до таємної інформації; 5) заборонаю на віднесення такої архівної інформації до конфіденційної або службової інформації, крім випадків, передбачених цим Законом.

Згідно з ч.ч. 1, 2, 4, 5 ст. 8 ЗУ № 316-VIII архівна інформація репресивних органів є відкритою, крім випадків, визначених цим Законом. Не може бути обмежено доступ до архівної інформації репресивних органів зокрема щодо фактів порушення прав і свобод людини і громадянина (вбивства, заподіяння каліцтв, застосування тортур, катування, переслідування, організацію Голодомору або

масового голоду, депортацію, політичні репресії або будь-які інші протиправні чи злочинні діяння, вчинені представниками тоталітарних режимів); незаконних дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб. Архівна інформація репресивних органів про штатних або позаштатних працівників репресивних органів є відкритою, доступ до такої інформації не може бути обмежений з будь-яких підстав, навіть у тому разі, коли такий працівник водночас сам є жертвою репресивних органів. Отже, законодавчо гарантується доступ суспільства до відомостей про агентів репресій.

Водночас, слід звернути увагу на те, що у звіті [11] визнано за необхідне врахувати право для осіб, що не були на службі в репресивних органах, доводити (за необхідності) ці факти. Особи мають можливість внести зміни чи заяву щодо інформації, яка міститься про них у персональних досьє. Вони мають бути включені в досьє, але чітко відділені від документів, що зберігалися репресивним режимом і не мають бути змінені.

Очевидно, таке право має надаватися і спадкоємцям таких осіб. Це право може бути життєвим, адже маємо приклади, коли особа працювала «під прикриттям», після чого отримувала клеймо «зрадника». Реалізація такого права дозволила б користувачам архівів передусім у майбутньому об'єктивно оцінити роль тієї чи іншої персони. Вважаємо за необхідне внести відповідне доповнення до ЗУ № 316-VIII.

3. Положення ЗУ № 316-VIII щодо обмеження доступу стосовно

жертв репресій у контексті міжнародних традицій. У звіті [11] безпосередньо зазначено, що персональні досьє жертв репресій мають бути закриті від публічного доступу протягом законно встановленого періоду, за винятком спеціального дозволу особам, яких вони стосуються, чи їхніх спадкоємців. Індивідуальні права жертв політичних репресій мають пріоритет перед історичним розслідуванням.

Цей принцип реалізовано у ст. 9 ЗУ № 316-VIII. Так, згідно з ч.ч. 1-3 ст. 9 ЗУ № 316-VIII особа, яка є жертвою репресивних органів, має право на обмеження доступу до архівної інформації репресивних органів про себе, крім осіб, зазначених у ч. 4 ст. 8 ЗУ № 316-VIII (агенти репресій, які потім самі стали жертвами). Жертва репресивних органів, установлюючи обмеження на доступ до інформації про себе, має зазначити, на яку інформацію встановлюється обмеження (вид інформації, сторінки, абзаци тощо), а також строк, на який встановлюється обмеження, з урахуванням вимог, визначених частиною четвертою цієї статті. Члени сім'ї та родичі жертви репресивних органів, інші особи, крім осіб, зазначених у ч. 4 ст. 8 ЗУ № 316-VIII, мають право на часткове обмеження доступу до інформації про себе на строк, визначений у частині четвертій цієї статті. При цьому особа має право обмежити доступ лише щодо свого расового (етнічного) походження, політичних або світоглядних поглядів, віросповідання, а також даних, що стосуються здоров'я та статевого життя. Нормою п. 2 Розділу V «Прикінцеві та пере-

хідні положення» ЗУ № 316-VIII передбачено річний термін з дня набрання чинності цим Законом на подання розпоряднику архівної інформації клопотання про обмеження доступу до архівної інформації репресивних органів про себе в порядку, визначеному цим Законом. У разі неподання такого клопотання у визначений строк доступ до інформації про зазначених осіб не підлягає обмеженню.

Один з авторів ЗУ № 316-VIII В. В'ятрович пояснює необхідність такої переваги для жертв репресій тим, що людей «ламали» під час допитів, і людина могла говорити що завгодно, зокрема обмовляти себе та інших, і навіть стати причиною чиєїсь смерті [12]. Натомість на цей випадок звіт [11] особливо наголошує на необхідності надати можливість таким особам та/або їх спадкоємцям внести зміни чи заяву щодо інформації, яка міститься про них у персональних досьє, як це вже описано вище.

Варто також зазначити, що згідно з ч. 6 ст. 9 ЗУ № 316-VIII обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Це означає, що навіть якщо певні дані з документа є закритими, це не означає абсолютну недоступність його для дослідників. Однак механізму реалізації цього принципу ЗУ № 316-VIII не передбачає. Цей механізм передбачено у звіті [11]: у разі, коли приватність особи і право на історичне розслідування протистоять одне одному, може бути передбачено рішення щодо використання копії оригінального документа з видаленням іменем жертви чи третьої

сторони. Доцільно прямо передбачити цей механізм у ЗУ № 316-VIII.

Крім того згідно з ч. 4 ст. 9 ЗУ № 316-VIII особи, зазначені у ч.ч. 1-3 цієї статті, мають право обмежити доступ до архівної інформації репресивних органів про себе на строк не більш як 25 років. Однак у законі не вказано, з якого моменту відраховується цей термін, що буде породжувати суперечки.

4. Проблеми підходу ЗУ № 316-VIII щодо таємності в контексті міжнародних традицій. Як зазначалося вище, згідно з ч. 1 ст. 5 ЗУ № 316-VIII право на доступ до архівної інформації репресивних органів зокрема гарантується: 4) заборобою на віднесення архівної інформації репресивних органів до таємної інформації. Однак згідно з ч. 3 ст. 8 ЗУ № 316-VIII не може бути обмежений доступ до архівної інформації репресивних органів, носії якої містять грифи секретності, не передбачені законодавством України.

Отже, остання норма дає підстави вважати, що всупереч ч. 1 ст. 5 ЗУ № 316-VIII може залишатися якийсь масив інформації з архівів репресивних органів, таємність яких буде «передбачена законодавством України». Оскільки вирішення цього питання залежить, як правило, від зацікавлених відомств, то є значна небезпека, що раптом усе залишиться таємним.

Так, ще у статті [8] авторка звертала увагу на те, що згідно з абз. 3 ст. 16 ЗУ «Про Національний архівний фонд та архівні установи» доступ до документів Національного архівного фонду, що містять державну таємницю або іншу інформа-

цію з обмеженим доступом, може бути обмежено виключно відповідно до ЗУ «Про доступ до публічної інформації». З іншого боку, цей Закон (ч. 2 ст. 6) містить критерії обмеження доступу до інформації, які мають оціночний характер і дозволяють прийняти будь-яке рішення: 1) в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя; 2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам; 3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні. Водночас жодних конкретних строків засекречування чи розсекречування законами не встановлюється.

Не виправлено це й у ЗУ № 316-VIII, що, до речі, прямо суперечить п. 7.2 Рекомендації № R (2000) 13. У таких умовах доречним був би динамічний підхід, розглянутий в узагальненні [10] й описаний вище: надання всім органам, що створили документи, і їхнім правонаступникам строку, до якого вони мають право повторно засекретити будь-які зазначені ними матеріали на певний строк. Після закінчення цього строку всі не засекречені повторно документи автоматично перестають бути секретними [10, с. 57]. При цьому потрібно встановити строк такого повторного засекречування – припустимо, ті ж 25 років, як у ч. 4 ст. 9 ЗУ № 316-VIII.

5. Особливості зберігання архівної інформації репресивних органів відповідно до ЗУ № 316-VIII у контексті міжнародних традицій. Розділом IV ЗУ № 316-VIII передбачено, що фактично основним розпорядником архівної інформації репресивних органів відповідно до ЗУ № 316-VIII буде Галузовий державний архів (ГДА) Українського інституту національної пам'яті.

Варто зазначити, що як установлено в узагальненні [10], спеціальні установи для управління такими архівами були створені в дев'яти країнах. Правила, що регулюють доступ до цих архівів й які враховують інтереси користувачів (зацікавлених осіб, дослідників, журналістів), доводяться до відома громадськості. Останнє зокрема передбачено і ч. 4 ст. 12 ЗУ № 316-VIII, відповідно до якої інформація про ГДА, його структуру, завдання, ухвалені рішення та інша інформація, обов'язкова для оприлюднення відповідно до законодавства, розміщується на його офіційному веб-сайті, а також в інший спосіб в обсязі та порядку, передбачених ЗУ «Про доступ до публічної інформації». У більшості інших країн, що постраждали від репресивних режимів, архіви колишніх спецслужб залишаються в розпорядженні державного органу- правонаступника, що відповідає за забезпечення суспільної й національної безпеки. Ці органи мають прийняти й опублікувати правила доступу до матеріалів, що зберігаються в них, які стосуються репресій і нагляду за населенням [10, с. 56].

Отже, з огляду на світовий досвід право на життя має зберігання архівів

репресивних органів як у спеціалізованих установах, так і за попереднім місцем зберігання. В Україні обрано перший варіант з огляду на досвід Польщі, Чехії, Словаччини [3]. Однак з огляду на цей досвід в Україні напевно чи реально зібрати у ГДА носії архівної інформації за 1917-1991 рр. протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом, як це передбачено пп. 6, 7 розділу V «Прикінцеві та перехідні положення» ЗУ № 316-VIII. Тому слід абсолютно чітко усвідомлювати, що значний проміжок часу доступ до такої інформації мають забезпечувати галузеві архіви, які і зараз зберігають цю інформацію. У принципі це не суперечить і ЗУ № 316-VIII, оскільки згідно з ч. 2 ст. 10 ЗУ № 316-VIII доступ до архівної інформації репресивних органів забезпечують ГДА та інші розпорядники архівної інформації. Тому перед суспільством стоїть завдання забезпечити належну роботу цих розпорядників.

За таких умов було б доцільно в ЗУ № 316-VIII надати документам репресивних органів статус таких, що належать до Національного архівного фонду в розумінні ЗУ «Про Національний архівний фонд та архівні установи». Це підсилює б гарантії належного поводження з такими документами, зокрема такими, що, можливо, зберігаються у приватних колекціях, та підвищило б рівень відповідальності за порушення відповідних правил і гарантій.

В. В'ятрович також зазначає, що політичним наслідком цього Закону і відкриття архівів стане «декадєбізація» сучасних спецслужб і право-

охоронних органів. Адже навіть зберігаючи ці архіви, вони виконують невластиву їм функцію і мають спадкоємність від радянських каральних органів [12].

6. Інші питання вдосконалення ЗУ № 316-VIII у контексті міжнародних традицій. У звіті [11] звертається увага на необхідність вирішення питання повернення з архівів репресивних органів особистих документів. До таких може належати вилучене під час обшуку особисте листування, вилучені в камерах літературні твори тощо. Водночас необхідність повернення таких документів може порушувати цілісність архівів. Як зазначають автори [11], компромісне рішення може бути прийняте шляхом розрізнення суто особистих документів, що мають бути повернуті їхнім власникам чи їхнім нащадкам, і документів, що стосуються діяльності осіб у їхній громадській або політичній ролі, які мають постійно залишатися в архівах. Має бути визнано право на фінансову компенсацію власникам цих документів чи їхнім нащадкам із забезпеченням того, щоб такі документи не було розміщено в публічних архівах. У той же час можна рекомендувати, що в разі якщо особи, яким повернуто майно, вирішать їх передати третій стороні, держава має отримати право пріоритетного набуття.

Відповідно до цитованого вище п. 11 Рекомендації № R (2000) 13 будь-яка відмова в доступі чи спеціальному дозволі на доступ має повідомлятися в письмовій формі. Однак такої вимоги немає ані в ЗУ «Про Національний архівний фонд та архівні установи», ані в ЗУ № 316-VIII, що прямо суперечить Рекоменда-

ції. За таких умов право на оскарження, передбачене ч. 3 ст. 13 ЗУ № 316-VIII, залишається декларативним, оскільки немає чого оскаржувати. Необхідно вимогу письмової відмови прямо включити до обох згаданих законів.

Таким чином, прийнятий ЗУ № 316-VIII має велике значення для з'ясування історичної правди й об'єктивного оцінювання ролі репресивних органів радянської влади в історії України, цей Закон в основних своїх положеннях відповідає демократичним західним традиціям. У той же час деякі важливі питання залишилися неврегульованими, що потребує вдосконалення Закону. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку – розробка конкретних змін і їх упровадження в законодавстві.

Список використаних джерел:

1. Статут Міжнародної ради архівів : ухвалений XV сесією Генеральної асамблеї. Відень (Австрія), 28.08.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/NB/MRA.pdf>
2. Оруэлл Дж. 1984 / Дж. Оруэлл. – М.: Прогресс, 1989. – 122 с.
3. Бірчак В. Відкриті архіви радянських спецслужб: питання та відповіді / В. Бірчак // Історична правда [Електронний ресурс]. – 17.04.2015 р. – Режим доступу : <http://www.istpravda.com.ua/articles/2015/04/17/148094/>
4. Албания открывает доступ к архивам госбезопасности / Грани.РУ [Електронний ресурс]. – 01.05.2015 р. – Режим доступу : <https://gr1.global.ssl.fastly.net/Politics/World/Europe/m.240627.html>
5. Широпаев А. Украина: Сталин = Гитлер / А. Широпаев // Руфабула [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rufabula.com/articles/2015/04/11/ukraine-stalin-hitler>
6. Когут І. Результати експертного опитування «Доступ до архівів як право

на суспільну пам'ять» / І. Когут // Центр досліджень визвольного руху [Електронний ресурс]. – 01.03.2012. – Режим доступу : <http://www.cdvr.org.ua/node/1485>

7. Юринець Ю. Л. Стандарти ЮНЕСКО у сфері доступу до архівів служб безпеки колишніх репресивних режимів / Ю. Л. Юринець // Інформація і право. – 2014. – № 3 (12). – С. 76-83.

8. Юринець Ю. Л. Адаптація законодавства України у сфері регулювання архівної справи до принципів і норм європейського права / Ю. Л. Юринець // Правова інформатика. – 2014. – № 3 (43). – С. 33-47.

9. Полсотни нардепов попросили проверить законы по декоммунизации / Обозреватель [Электронный ресурс]. – 05.06.2015 р. – Режим доступа: <http://obozrevatel.com/politics/64938-polsozni-nardepy-proposili-proverit-zakonyi-podekommunizatsii.htm>

10. Доступ до архівів. Путівник для імплементації Рекомендації R (2000) 13 щодо Європейської політики доступу до архівів / Шарль Кечкеметі, Іван Секей; Харківська правозахисна група. – Х. : Права людини, 2010. – 144 с.

11. Архіви служб безпеки колишніх репресивних режимів / за матеріалами Звіту МРА для ЮНЕСКО; коментар Антоніо Гонзалес Куінтана // Інформаційний портал Харківської правозахисної групи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.khpg.org/index.php?id=1039004029>

12. Только лично жертва репрессий будет иметь право закрыть доступ к своим секретным документам / В. Вятрович // Комментарий: Багнет [Электронный ресурс]. – 17.05.2015 р. – Режим доступа : <http://www.bagnet.org/news/politics/255862>

Юринець Ю. Л. Закон України № 316-VIII щодо доступу до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму в контексті демократичних західних традицій

Проаналізовані окремі аспекти Закону від 09.04.2015 р. № 316-VIII «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» (далі ЗУ № 316-VIII) щодо його відповідності Рекомендації № R (2000) 13 Комітету міністрів Ради Європи стосовно європейської політики доступу до архівів та звіту Міжнародної Ради архівів для ЮНЕСКО «Архіви служб безпеки колишніх репресивних режимів»

Ключові слова: архіви репресивних режимів, репресивні органи, агенти репресій, жертва репресивних органів, Міжнародна Рада архівів, права осіб

Юринець Ю. Л. Закон Украины № 316-VIII относительно доступа к архивам репрессивных органов коммунистического тоталитарного режима в контексте демократических западных традиций

Проанализированы отдельные аспекты Закона от 09.04.2015 г. № 316-VIII «О доступе к архивам репрессивных органов коммунистического тоталитарного режима 1917-1991 годов» относительно его соответствия Рекомендации № R (2000) 13 Комитета министров Совета Европы относительно европейской политики доступа к архивам и отчета Международного Совета архивов для ЮНЕСКО «Архивы служб безопасности бывших репрессивных режимов».

Ключевые слова: архивы репрессивных режимов, репрессивные органы, агенты репрессий, жертва репрессивных органов, Международный Совет архивов, права лиц.

Стаття надійшла до редакції 6.06.2015